

Krzysztof Szolek
Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu

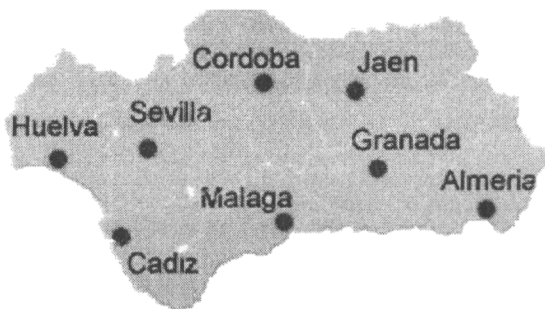
ZMIANY GOSPODARCZE REGIONU NA PRZYKŁADZIE ANDALUZJI W OKRESIE PRZYSTĘPOWANIA HISZPANII DO STRUKTUR EUROPEJSKICH

Dla polskich badaczy zajmujących się analizą regionalnych aspektów procesów transformacji społeczno-gospodarczej, zwłaszcza w kontekście urzeczywistniającej się na naszych oczach integracji europejskiej, Hiszpania jest krajem szczególnie interesującym pod względem poznawczym. Występowanie w Hiszpanii i w Polsce podobnych zjawisk i procesów, zauważane nie tylko przez autora, charakteryzuje swoiste „przesunięcie w czasie”. Dotyczy to przede wszystkim odejścia od systemów autorytarnych, zastępowania swoistej autarkii gospodarczej otwartym rynkiem, integracji gospodarczej i politycznej z resztą Europy i świata. Podobieństwa demograficzne, przestrzenne czy kulturowe skłaniają do ekstrapolacji występujących w Hiszpanii 10-15 lat wcześniej niż w Polsce trendów, odnoszących się przede wszystkim do zjawisk i procesów o charakterze jakościowym, ale do pewnego stopnia także i ilościowym. Obejmuje to zwłaszcza porównania dokonywane w przekrojach regionalnych [8].

Niniejszy artykuł stanowi kontynuację prowadzonych przez autora badań poświęconych tym zagadnieniom, przy czym szczególnie interesujące wydają się wyniki obserwacji zjawisk i procesów zachodzących na Półwyspie Iberyjskim tuż przed integracją i po niej [12, s. 395-398].

Wśród regionów hiszpańskich szczególne miejsce zajmuje Andaluzja, i to zarówno jako region problemowy, jak i przedmiot intensywnych badań sprawnie działającego ośrodka studiów regionalnych¹.

¹ Asosacion de la Siencia Regional de Andalucía.

Rys. 1. Mapa Andaluzji według podziału na prowincje

Źródło: [14].

Pierwoszoplanowym, wręcz odwiecznym problemem tych terenów były inne niż np. w północnej i wschodniej części Półwyspu Iberyjskiego stosunki agrarne ukształtowane jeszcze w wiekach średnich [9, s. 276]. Na skutek wielu złożonych okoliczności, zapoczątkowanych zmianami ludnościowymi, w tym migracjami związanymi z rekonkwistą² oraz odkryciem Ameryki i napływem znacznych ilości złota (w efekcie którego, w warunkach nieracjonalnej polityki kolejnych władców, nastąpiło załamanie się wysokiego poziomu kultury rolnej, rzemiosła i rodzącego się przemysłu), w Andaluzji ukształtował się dodatkowo niekorzystny układ własnościowy ziemi. Dominowały tu przez wieki wielkie latyfundia stanowiące własność wąskiej grupy rodzin zatrudniających robotników najemnych.

Istotne znaczenie miało także związane z powyższym stale utrzymujące się, a nawet pogłębiające się w latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych XX w. zjawisko emigracji wewnętrznej [7, s. 72-78]. W okresie tym zanotowano ujemne wskaźniki salda migracji we wszystkich prowincjach andaluzyjskich (z wyjątkiem Malagi, gdzie wystąpiła nieznaczna, na granicy błędu statystycznego, nadwyżka imigrantów nad emigrantami). Należy przy tym podkreślić, że prowincje Jaén i Cordoba (Kordowa) razem z Badajoz należały do grona trzech „czołowych” jednostek przestrzennych, z których ludność odpływała w omawianym okresie wręcz masowo.

Dlatego też z biegiem czasu zaczęto uważać, że najlepsza reforma agrarna na tych terenach powinna polegać na zmianie struktury gospodarczej regionu i jej sukcesywnej industrializacji. Taka idea przyświecała całej andaluzyjskiej polityce ekonomicznej przynajmniej od końca lat pięćdziesiątych do połowy lat dziewięćdziesiątych XX w. [3, s. 384]. W różnych dokumentach dotyczących planowania gospodarczego kreowanych w tym okresie przez władze regionalne, w tym także przez władze Regionu Autonomicznego, podkreślano znaczenie uprzemysłowienia

² Tylko teoretycznie zakończono ją w 1492 r. zdobyciem królestwa Granady przez Królów Katolickich – niemal w ciągu całego XVI w. toczyły się walki o schryścianizowanie Mudeharów (muzułmanów pod panowaniem chrześcijan) i zamienienie ich w Morysków (nawróconych na chrześcijaństwo).

jako narzędzia walki z bezrobociem i generowania nowych miejsc pracy. Dlatego także niektórzy badacze skupiają się na analizie zjawisk i procesów zachodzących w tym okresie w sektorze drugim, a nie trzecim (usług). Poniższe zestawienie, będące wynikiem takich dociekań, wskazuje jednak na występowanie w późniejszych latach również odwrotnej do zakładanej tendencji, polegającej na spadku udziału przemysłu Andaluzji w wytwarzaniu produktów przemysłowych w skali całego kraju. Załamanie się korzystnego trendu jest niepokojące, zwłaszcza że podobnie niekorzystne zjawiska były obserwowane w latach sześćdziesiątych XX w., i to mimo ustanowienia w Andaluzji początkowo dwóch (w Huelvie i Sewilli), a docelowo czterech (dodatkowo w Cordobie i Granadzie), biegunów wzrostu. Obszary te spełniały funkcje specjalnych stref ekonomicznych, w których, oprócz zainwestowania w infrastrukturę, elementem przyciągającym miały się okazać ulgi podatkowe.

Tabela 1. Produkcja przemysłowa i wskaźnik zmian rocznych produkcji przemysłowej Andaluzji na tle Hiszpanii w latach 1981-1992

Lata	Wartość produkcji przemysłowej Andaluzji (w milionach peset)	Wskaźnik zmian rocznych (%)	Wartość produkcji przemysłowej Hiszpanii (w milionach peset)	Wskaźnik zmian rocznych (%)	Udział Andaluzji w produkcji przemysłowej Hiszpanii (w %)
1981	2 486 780		23 771 010		10.46
1982	2 437 912	-1.97	23 141 118	-2.65	10.53
1983	2 548 303	4.53	24 010 199	3.76	10.61
1984	2 404 796	-5.63	22 914 878	-4.56	10.49
1985	2 593 995	7.87	23 736 449	3.59	10.92
1986	2 354 629	-9.23	23 288 566	-1.89	10.11
1987	2 506 565	6.45	25 178 425	8.11	9.95
1988	2 657 072	6.00	27 384 827	8.76	9.70
1989	2 769 512	4.23	29 416 884	7.42	9.41
1990	2 875 119	3.81	29 991 383	1.95	9.58
1991	3 045 549	5.93	32 680 266	8.97	9.32
1992	2 986 365	-1.94	30 967 631	-5.24	9.64

Źródło: [4, s. 387].

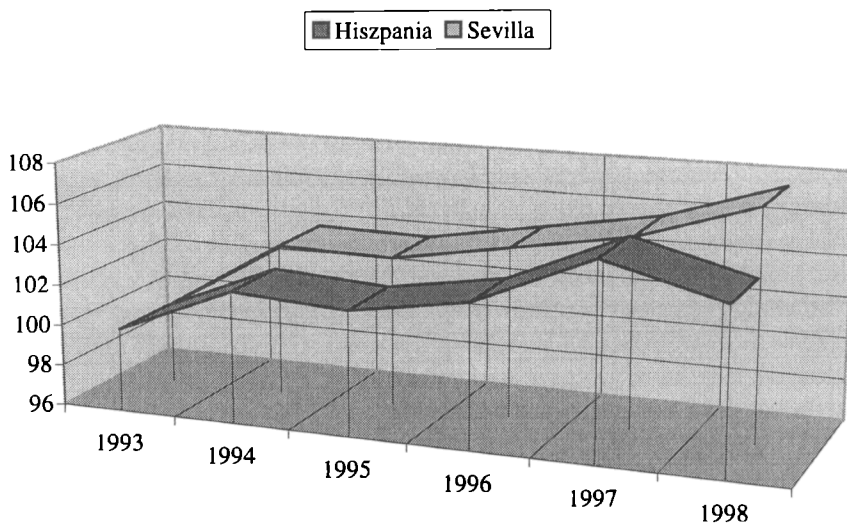
Z zaprezentowanych danych wynika, że chociaż wzrosty i spadki wskaźników produkcji przemysłowej w Andaluzji i całej Hiszpanii pokrywają się, to jednak przyrosty w omawianym regionie były zazwyczaj niższe niż średnio w kraju, natomiast spadki przeważnie były głębsze. Nie dotyczy to roku 1992, ale w tym czasie odbywała się w Sewilli Wystawa Światowa EXPO'92. Prowadząc badania, zaobserwowano, zwłaszcza w okresie bezpośrednio poprzedzającym wystawę EXPO'92 w Sewilli, raptowne zwiększenie dynamiki wzrostu udziału usług niematerialnych w gospodarce. Badania przeprowadzone po zakończeniu wystawy wykazały, że usługi wygenerowane bezpośrednio przed wystawą oraz w trakcie jej trwania pobudzały dynamikę wzrostu PKB dla całej Hiszpanii, mimo iż zarysowywały się już w owym okresie tendencje spadkowe w tej gospodarce.

Tabela 2. Wpływ usług związanych z EXPO'92 na wzrost PKB Hiszpanii

	1988	1989	1990	1991	1992
Kreacja wzrostu PKB przez usługi związane z EXPO' 92 (w %)	0,26	0,67	0,78	0,67	0,12

Źródło: opracowanie własne na podstawie [10].

Przykład Sewilli potwierdza tezę, że dynamika wzrostu gospodarczego w skali lokalnej pozostaje na poziomie wyższym niż średnio w kraju także kilka lat po zakończeniu wystawy, co można nazwać swoistą rentą organizacyjną. Zilustrowano to na rys. 2, na którym dokonano zestawienia dynamiki PKB Hiszpanii i Sewilli.

Rys. 2. Dynamika PKB Hiszpanii i Sewilli w latach 1993-1998

Źródło: [1].

Jednak mimo realizacji w początkowych latach po akcesji Hiszpanii do Wspólnot Europejskich znacznych inwestycji infrastrukturalnych oraz rozwoju sektora usług zarówno materialnych, jak i niematerialnych w stolicy Andaluzji oraz w całym regionie, nie można tych obszarów uznać za dobrze rozwinięte. Prezentowany powyżej udział tego regionu w produkcji przemysłowej kraju, oscylujący wokół poziomu 10%, należy uznać za nadal niesatysfakcjonujący, gdyż udział w populacji ludności wahał w badanym okresie się w granicach 18%. Nie można też podtrzymywać tezy o tym, że główne problemy Andaluzji związane są z sytuacją na wsi, gdyż stopień urbanizacji osiągnął tu już średnią krajową i waha się na poziomie 65%.

Analiza sektorowa wskazuje z kolei na znaczną autonomiczność rozwoju Andaluzji w omawianym okresie wobec reszty kraju. Zbliżone wskaźniki zostały osiągnięte w zasadzie jedynie w przemyśle wydobywczym i rafineryjnym (sektor 2) oraz, co ciekawe, w branży przetwórstwa żywności (sektor 10). Wskazuje to pośrednio, że zmiany w rolnictwie nie były tu bardziej dynamiczne niż w pozostałych regionach Hiszpanii.

Zupełnie odwrotna tendencja występowała w całej dekadzie lat osiemdziesiątych w zakresie hutnictwa (sektor 3), a więc w przemyśle uważanym za schyłkowy, który w tym okresie rozwijał się stosunkowo dynamicznie w Andaluzji, znacznie tracąc na znaczeniu w pozostałej części kraju. Nie wystąpił także w regionie tak radykalny wzrost produkcji związanej z transportem (sektor 9). Stosunkowo nieźle rozwijał się przemysł szeroko pojętych maszyn biurowych (sektor 8), mogący stanowić nośnik nowych technologii (innowacji).

Tabela 3. Wskaźniki zmian wielkości produkcji przemysłowej Andaluzji i Hiszpanii według sektorów w latach 1981-1992

Sektor	1981-1985		1986-1990		1991-1992		1981-1992	
	Andaluzja	Hiszpania	Andaluzja	Hiszpania	Andaluzja	Hiszpania	Andaluzja	Hiszpania
S1 – Gospodarka wodna i energetyczna	23.81	19.89	10.60	8.20	6.33	-1.03	45.59	28.39
S2 – Przemysł wydobywczy i rafineryjny	3.07	0.88	-33.87	-32.96	3.12	6.94	-29.64	-27.68
S3 – Produkcja i wstępna obróbka metali	29.38	-2.64	17.43	5.87	-2.3	-8.53	48.70	-5.72
S4 – Produkcja i obróbka pozostałych minerałów	-39.34	-25.51	43.61	39.01	13.75	8.13	-0.91	11.97
S5 – Przemysł chemiczny	61.75	20.50	-19.87	36.06	-7.85	3.25	19.44	69.28
S6 – Obróbka wtórna metali	-0.18	-14.35	15.11	40.89	22.70	-0.36	40.99	20.24
S7 – Przemysł maszynowy (nieelektryczny)	-25.86	-12.43	30.90	41.27	13.00	-7.37	9.67	14.60
S8 – Przemysł maszyn biurowych	-10.07	4.76	30.67	43.82	31.84	-5.64	54.92	42.16
S9 – Transport	-39.55	8.68	158.93	74.00	-11.26	11.61	38.91	111.05
S10 – Przemysł przetwórstwa żywności	9.92	3.65	17.29	25.72	3.94	7.29	34.01	39.81
S11 – Przemysł tekstylny	-22.98	-13.69	15.80	16.79	5.59	-2.29	-5.84	-1.51
S12 – Przemysł papierniczy i artykułów poligraficznych	9.09	1.15	32.39	57.32	-4.67	6.54	37.69	70.13
S13 – Przemysł gumowy i tworzyw sztucznych	88.45	-0.94	-5.27	44.13	34.67	2.04	140.41	45.70
S14 – Przemysł obróbki drewna i korka	-22.27	-20.04	52.36	48.28	18.78	1.71	40.67	20.60
S15 – Inne przemysły	-30.02	-17.11	151.18	63.15	25.70	9.59	120.94	48.21
RAZEM	4.31	-0.15	10.84	26.35	3.87	3.26	20.09	30.27

Podział na sektory został dokonany umownie na potrzeby badawcze.

Źródło: [2, s. 337, 388].

Jak w większości regionów w Europie, także w Andaluzji przyspieszonego wzrostu gospodarczego zaczęto z czasem upatrywać w gospodarce opartej na wiedzy. W tab. 4 zaprezentowano zestawienie porównawcze tego regionu na tle Kasty-

lii, Katalonii i całego kraju w zakresie wynalazków generowanych zarówno przez sektor przedsiębiorstw, ośrodki naukowe oraz inne podmioty publiczne.

Tabela 4. Wydatki na badania i rozwój w wybranych regionach Hiszpanii według udziałów przedsiębiorstw, ośrodków naukowych i instytucji publicznych w stosunku do wartości dodanej brutto w wybranych latach

		1983	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992
ANDALUZJA	Przedsiębiorstwa	0,0417	0,1499	0,1294	0,1624	0,1672	0,1647	0,1559	0,1464
	Ośrodki naukowe		0,1015	0,0968	0,1388	0,1824	0,2051	0,2193	0,2876
	Instytucje publiczne	0,2372	0,1139	0,1341	0,1307	0,1284	0,1231	0,1258	0,1136
	RAZEM	0,2789	0,3653	0,3604	0,4319	0,4779	0,4929	0,5010	0,5476
KASTYLIA	Przedsiębiorstwa	0,2451	0,3498	0,1249	0,3213	0,2876	0,3352	0,3065	0,3212
	Ośrodki naukowe		0,0962	0,1169	0,1532	0,1703	0,1942	0,2058	0,3109
	Instytucje publiczne	0,1430	0,0291	0,0444	0,0319	0,0375	0,0551	0,0556	0,0468
	RAZEM	0,3882	0,4751	0,2862	0,5072	0,4955	0,5847	0,5421	0,6790
KATALONIA	Przedsiębiorstwa	0,3995	0,4513	0,5080	0,5833	0,5481	0,6568	0,6911	0,6741
	Ośrodki naukowe		0,0822	0,0761	0,1242	0,1342	0,1511	0,1742	0,2488
	Instytucje publiczne	0,0133	0,0408	0,0800	0,0839	0,0811	0,0958	0,1004	0,1034
	RAZEM	0,5326	0,5743	0,6693	0,8002	0,7694	0,9118	0,9657	1,0263
HISZPANIA	Przedsiębiorstwa	0,2349	0,3614	0,3745	0,4353	0,4547	0,5242	0,5221	0,4059
	Ośrodki naukowe		0,0939	0,1014	0,1474	0,1647	0,1846	0,2071	0,2838
	Instytucje publiczne	0,0222	0,1613	0,1719	0,1776	0,1834	0,1877	0,1982	0,1964
	RAZEM	0,4623	0,6166	0,6537	0,5665	0,8072	0,9015	0,9275	0,9762

Źródło: [4, s. 325].

Chociaż zapóźnienie tego regionu w stosunku do wiodącej w kraju Katalonii jest znaczne, to jednak za pozytywny należy uznać wyraźny trend do wzrostu. Warto także zauważyć, że przyspieszenie nastąpiło, i to zarówno w badanym regionie, jak i w pozostałej części Hiszpanii, w dwa lata po przystąpieniu do wspólnot europejskich. Jednak inna niepokojąca prawidłowość, którą można zaobserwować w powyższym zestawieniu, związana jest z utrzymującym się niskim poziomem innowacyjności przedsiębiorstw Andaluzji. Podczas gdy w Katalonii czy średnio w kraju wskaźnik ten przekracza 50% wszystkich wydatków na badania i rozwój, to w badanym regionie oscyluje w granicach 30%.

Tu jednak po raz kolejny warto się odwołać do sytuacji w stolicy regionu, która powinna wyróżniać się w skali nie tylko regionalnej, ale też co najmniej krajowej. Otóż cechą charakterystyczną dla metropolii hiszpańskich oraz powiązanych z nimi funkcjonalnie obszarów jest stosunkowo niska stopa bezrobocia. W dziesięć lat po akcesji stopa bezrobocia wynosiła w kraju 21,8% czynnych zawodowo. Jak to wynika z tab. 5, w większości wielkich miast odsetek ten był zdecydowanie niższy. Wyjątek stanowi Sewilla, w Andaluzji bowiem tradycyjnie występuje jednocześnie najwyższe bezrobocie i najniższy wskaźnik czynnych zawodowo. Tu

również można wskazywać na uwarunkowania historyczne, które utrudniały mieszkańcom tego regionu pełną asymilację z pozostałą częścią kraju.

W takiej sytuacji trudno jest akcentować rozwój endogeniczny jako najlepiej rokujący, chyba że współpraca między sektorem przedsiębiorstw a środowiskiem naukowym nabierze nowego tempa. Pojawia się bowiem kwestia nurtująca także polskich regionalistów, czy tak opóźnione regiony jak Andaluzja są w stanie nie tylko włączyć się w procesy naśladownictwa, lecz pełnić rolę wręcz kreatora nowych jakości społeczno-ekonomicznych. Dotychczasowa praktyka i występujące w świecie trendy zdają się temu przeczyć, ale w tym regionie, tak jak w innych mu podobnych, rosną oczekiwania w stosunku do aktywizującej roli działalności gospodarczej prowadzonej za pośrednictwem Internetu oraz spadku kosztów transportu, w tym zwłaszcza lotniczego.

Tabela 5. Populacja i stopy bezrobocia największych metropolii i obszarów metropolitalnych Hiszpanii w 1996 roku

Nazwa metropolii	Ludność obszaru metropolitalnego (w tys.)			Ludność metropolii (w tys.)			Stopa bezrobocia w obszarze metropolitalnym (w % czynnych zawodowo)	Stopa bezrobocia w metropolii (w % czynnych zawodowo)
	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety	razem		
Madryt	2098	2306	4404	1339	1527	2866	11,79	11,21
Barcelona	1396	1508	2904	704	804	1508	11,69	10,48
Walencja	639	682	1321	355	391	746	b.d.	8,57
Sewilla	475	508	983	333	364	697	24,80	20,90
Saragossa	b.d.	b.d.	642	b.d.	b.d.	601	b.d.	8,11
Malaga	b.d.	b.d.	685	b.d.	b.d.	549	b.d.	14,87
RAZEM			10937			6967		

Źródło: opracowanie własne na podstawie [13].

W literaturze zaznacza się, że na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych XX w. gospodarka światowa w dalszym ciągu zmieniała się gwałtownie i fundamentalnie, jeśli chodzi o swoją naturę, sposób funkcjonowania i rolę czynników regionalnych w rozwoju, a zmiany te były spowodowane trzema głównymi czynnikami [5, s. 105,106]. Po pierwsze, rozwój technologiczny doprowadził do zmniejszenia zapotrzebowania na podstawowe surowce produkcyjne, co zaowocowało spadkiem ich cen i kryzysem zadłużenia w krajach rozwijających się. Ratunkiem dla niektórych krajów były bezpośrednie inwestycje zagraniczne w sektorze produkcyjnym. Po drugie, bezpośrednie inwestycje zagraniczne stały się ważnym czynnikiem rozwoju regionów, które rozpoczęły wyścig po inwestorów. Wpłynęło to na zmianę struktury gospodarki światowej. Po trzecie, rozwój technologii komputerowej, telekomunikacji i biotechnologii prowadzi do dalszego zmniejszania się popytu na surowce, ale przede wszystkim kształtuje gospodarkę informacyjną, w której pomysły, kapitał i ludzie przemieszczają się szybko, w wielkiej liczbie i na

dowolne odległości. Lokalizacja przedsiębiorstw bazuje teraz na elastyczności i dostępie do „informacyjnych autostrad”, co jest przeciwieństwem dawnego paradygmatu fordowskiego. Globalna gospodarka informacyjna zmniejszyła znaczenie wszystkich granic, włącznie z granicami państwowymi.

W literaturze toczy się jednak spór o to, czy słuszne jest akcentowanie w tych przemianach postfordyzmu, zjawiska charakterystycznego dla gospodarki Japonii, jako uniwersalnego paradygmatu. Używane są pojęcia „neofordyzmu” lub „fordyzmu soft” [6, s. 10-13], jako pewnej ewolucji sposobu organizacji produkcji, czy – szerzej – gospodarowania, opartego na tych samych założeniach regulacyjnych, które zostały sprecyzowane przez Taylora i Forda. Jak zauważył V. Safón Cano, „neofordyzm”, który daje się oddzielić konceptualnie od „postfordyzmu”, powinien oznaczać reinterpretację paradygmatu fordyzmu i modelu regulacji procesów gospodarczych w skali masowej [11, s. 310-318]. Powinien oznaczać dalszy rozwój produkcji seryjnej, ale pozwalającej na różnicowanie produktów, a to z kolei dzięki elastycznej automatyzacji i zainwestowaniu w nowe technologie informatyczne, ale – i to jest jego zdaniem najważniejsze – bazując na tych samych zasadach regulacyjnych zdefiniowanych w dobie fordyzmu albo na ich syntezie z nowymi koncepcjami.

Literatura

- [1] *Anuario Estadístico de la ciudad de Sevilla 1999*, Wyd. Ayuntamiento de Sevilla, Instituto Nacional de Estadística, <http://www.ine.es/tempus>.
- [2] Boynton A.C., Pine B.J., Victor B., *Making Mass Customization Work*, „Harvard Business Review” 1993, vol. 71, s. 108-119.
- [3] Díaz Borrego M. L., Navarro M., Palma Martos J. L., *Producción, empleo y productividad en la industria andaluza (1981-1992)*, [w:] *I Congreso de Ciencia Regional de Andalucía: Andalucía en el umbral del siglo XXI*, Wyd. Universidad de Cadiz, Kadyks 1997.
- [4] García Sánchez A., Rodríguez Ramos A., Palma Martos L., *Nivel Tecnológico Y Desarrollo Regional: Un Análisis De La Experiencia Andaluza (1980-1996)*, [w:] *I Congreso de Ciencia Regional de Andalucía: Andalucía en el umbral del siglo XXI*, Wyd. Universidad de Cadiz, 2000.
- [5] Herbst M., *Koniunktura gospodarcza metropolii*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2003.
- [6] Kotler P., *From Mass Marketing to Mass Customization*, „Planning Review” 1989, vol. 17.
- [7] Malinowski A., *Problemy rozwoju regionalnego Hiszpanii*, Biuletyn KPZK, z. 92, Wyd. PWN, Warszawa 1976.
- [8] Markowska-Przybyła U., *Kryteria porównywalności regionów Unii Europejskiej i Polski pod względem konkurencyjności*, Biblioteka Regionalistyki nr 4 (1/2004), Wyd. KPEiESR AE we Wrocławiu, Wrocław 2004.
- [9] Machcewicz P., Miłkowski T., *Historia Hiszpanii*, Wyd. Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1998.

- [10] Rodríguez Alcaide J.J. i inni, *Evaluación del impacto en Andalucía de las inversiones en obras civiles con motivo de la Exposición Universal 1992*.
- [11] Safón Cano V., *Del Fordismo al Postfordismo? El Advenimiento de los Nuevos Modelos de Organización Industrial*, [w:] *I Congreso de Ciencia Regional de Andalucía: Andalucía en el umbral del siglo XXI*, Wyd. Universidad de Cadiz, 2000.
- [12] Szótek K., *Droga Hiszpanii do samorządności regionalnej i lokalnej (na tle przemian makroekonomicznych)*, [w:] *Biblioteka Regionalistyki nr 2 (1/2002)*, Wyd. KPEiESR AE we Wrocławiu, Wrocław 2002.
- [13] *The Urban Audit. Towards the Benchmarking of Quality of Life in 58 European Cities*, Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg 2000.
- [14] www.juntadeandalucia.es.

ECONOMIC TRANSFORMATION OF REGION ON THE EXAMPLE OF ANDALUSIA DURING PROCESS OF SPANISH JOINING THE EUROPEAN UNION

Summary

In contemporary analysis of regional development in Poland especially essential are processes connected with European integration. There are searched appropriate objects for comparisons that could reflect prospects of changes in Polish regions in the European Union. In this context very interesting is development of less-developed regions after European accession. This paper is an attempt to point out chosen phenomena and tendencies in Andalusia after joining Spain the European Union.